

A kámea gyógyító ereje

Részlet Pető Tünde kiadásra kész regényéből

Arra eszméltem, hogy egy mély hangot hallok, amint szólongat: Livia, édes, szép Liviám, nyisd ki a szemed! De én nem akartam kinyitni a szemem, mert húzott valami lefelé, valami jótékony, mélység felé. Sokáig tartott, míg végre az örvényes mélység a felszínre dobott, és végre felemeltem nehéz szempilláimat. Az ágyamnál ott állt a hang gazdája, András, mellette Apus. Körbenéztem és ekkor vettem észre, hogy még valaki áll az ágyam végénél. Kerek sapkájáról, köpenyről, magas homlokáról a szakállas újhelyi rebbere, Teitelbaum Mózesre ismertem.

Annyira ködös volt előttem minden, hogy még csak nem is csodálkoztam azon, hogyan került a rebbe a szobámba, majd visszaestem a mélység felé vezető szürke ködbe, amely újra napokra hatalmába kerített.

Ezekből a napokból csak foszlányok rémlenek, a hang, ahogyan elhúzták a nehéz függönyöket, az enyhülés, amikor megittattak, a szellő, amely megcsapta arcomat, mikor kitárták az ablakokat és a vad álmok, amelyek leperegtek előttem; egy angyalt láttam, amely fehér szárnyaival megérintett. Felém hajolt, de az arca olyan fényes volt, hogy nem mertem a szemébe nézni. Közel hajolt hozzám, egészen közel, majd sikoltott egyet. Nem is sikoltás volt ez, inkább zene, egy hosszan kitartott magas hang, amelyet még nem hallottam. Megborzongatott ez a sikoly, de nem a félelemtől borzongtam, hanem az ismeretlentől, majd eltűnt az égi lény a szemem elől és minden újra sötétségbe borult.

Mikor magamhoz tértem a ködvilágból gyenge voltam ugyan, de a fejem teljesen kitisztult. Szomjaztam erősen. Szólintottam a fiatal cselédet, aki az ágyam mellett békésen, mélyeket lélegezve szunyókált a széken. Egy korty vizet, Julis - mondtam, de erőtlén volt a hangom. Megismételtem hangosabban, mire Julis oly hirtelen pattant fel a székről, hogy az felborult. Istennek legyen hála, hadarta, most már megnyugodhat András úr, majd elemészttette magát, úgy aggódott. Itt ült mostanáig étlen-szomjan, éppen felváltottam a virasztásban hadarta, és már rohant is, hogy értesítse Andrást ébredésemről. Reméltem, hogy a nagy igyekezetben a vízről nem fog elfeledkezni, mert továbbra is gyötört a vágy egy korty víz után.

Közben, ahogy megfordultam az ágyban, csodálkozva vettem észre, hogy valami lóg a nyakamban. Mellkasomtól eltartva szemügyre vettem a tárgyat és meglepetten tapasztaltam, hogy lázálmaimban egy pogány ezüst medalionnal lettem gazdagabb. A kámea címert formált és mindenféle szárnyas és egyéb csudálatos állatot vésték bele. A madárszerű állatok egyrészt halformában végződtek, másrészt lábakon álltak. A medálion közepén, félkör tetejű négyszögben egy asztal közepén vésett

jelet fedeztem fel. Le akartam venni a láncot a nyakamból, hogy két kezembe véve alaposabban megvizsgáljam.

Ne! Ne vedd le, Lívia!- hangzott ekkor az ajtó felől, András érkezett boldog mosollyal az arcán és mögötte Julis hozta végre a vizet. Végre megértettem, hogy mi történhetett. Ti elhívtátok a gyógyító rebbet, hogy verjen belém lelket - konstatáltam hűledezte.

Mást nemigen tehetünk már érted - hangzott a magyarázat. Nem kolera döntött ágynak, Lívia, hanem valami más kórság. Lázálmok gyötörtek naphosszat. A legrosszabbtól tartottunk. Mire a rebbét kihívtuk már feladták neked az utolsó kenetet is.

A rebbe mostanában Mádon tartózkodik valami ügyben, apád gyorsan a bőrös hintót küldte érte levéllel - tette hozzá András. Szerencsénkre vállalta az utat, mert nemigen utazgatnak mostanság az emberek, ha tehetik. A izraeliták félnek, mert sokan őket okolják a járványért.

Óh.... óh.. mi folyik itt, András? Kérdeztem és végre felültem az ágyamban hetek óta most először. Azt beszélik - folytatta András - hogy azért hálnak meg olyan kevesen közülük, mert a kórságot ők maguk hozták a vidékre: mérgezik a kutakat, de ők maguk nem onnan merítenek.

Azonnal felfogtam az alattomos veszélyt, amely az izraelitákra ugyanúgy leselkedett, mint reánk.

No szép....mit mondott Teitelbaum uram mind erre?

A szolgálja kíséretében érkezett, kifaggatta a cselédséget felőled. Így tudtuk meg, amit sejtettünk, hogy nem a járvány kórsága támadott meg.

Bekísértük hozzád, ő hümmögött és csóválta a fejét, apád legnagyobb ijedelmére, aki könyörgött neki, ha tud, segítsen.

Az apám könyörgött a rebbenek? Kérdeztem megrökönyödve, mert apámat még soha nem láttam senkinek sem könyörögni.

De még mennyire könyörgött, a könnye is kicsordult. A rebbe végül talált módot arra, hogy meggyógyítson - állította férjem.

Küldött neked a szolgáljával egy gyógyító főzetet, amivel meg kellett itatunk minden hetedik órában. A medalliont is ő küldte, amit a nyakadba tettünk. Levelet is írt Apádnak. Lelkünkre kötötte, hogy a kámeát mindig hordd a nyakadban, soha ne vedd le. Azt is írta, hogy nem tudná megmondani, működni fog-e nálad a kámea gyógyító ereje, mert nem vagy izraelita, de eddig még senki sem vitt neki kámeát vissza azzal, hogy hatástalan lett volna, ha egyszer hitték, hogy segíteni fog. Mi hittünk benne érted, Lívia....

Leült az ágyam szélére, megfogta a kezem és megsimogatta.

Hála Teitelbaum uramnak, okosabbak lettünk a kolera ügyében is. Sokan foglalkoznak az Újhelyi izraeliták közül pálinkafőzéssel. Megtapasztalták, hogy aki sok vezetett pálinkát iszik, azt nem dönti le olyan könnyen lábáról a betegség.

Teitelbaum uram pedig ennek alapján azt tanácsolta, hogy ne a vizet igyál, hanem a vezetett pálinkát. Nincs olyan sok beteg náluk.

Annál több lehet a részeg izraelita Újhelyen - mondtam felszabadultan kacagva.

Az 1831-es év csak lassan készült előre, bár a lázadást gyorsan elfojtották. Ahogyan szinesedni kezdtek a zöld levelek, már nem kellett tartanunk attól, hogy felégetik otthonunkat a zöldségek. Lassan én is megerősödtem, nem gondoltam többet a lázálmaimra, bár néha, amikor behunytam a szemem és félálomban hevertem az ágyamban a semmiből hirtelen hallani véltem az angyal sikolyát. Egyszer-egyszer

megpróbáltam utánozni a hangját, de nem tudtam kiénekelni, bennem élt csak kiolthatatlanul, kitörölhetetlenül.

Nem sok időm maradt azonban tétlen órákon át heverészni, mert utánam nem sokkal apám is ágyra esett. Sok időt töltöttem az ágya mellett. Egyre furcsábban viselkedett: néha berendelte a szolgát és azt követelte, hogy öltöztesse fel, mert indulnia kell, várja Vécsey gróf. Vele akart megbékélni peres ügyekben, amelyről kérdezősködéseimre gyorsan kiderült, hogy már jó tizenöt éve is megvan annak, hogy lezajlott. Nyugtalan voltam, mert egyre kevesebb ételt és italt vett magához, és nagyon lefogyott. Arca sápadttá vált és sokszor kapkodva szedte a levegőt.

Andrásra egyre több feladat hárult volna, de ő sajnos nem birtokolta apám tehetségét a gazdaság irányítását illetően. Igyekeztem jó tanácsokkal ellátni, de néha oly értetlenül fogadta ezeket a tanácsokat, mint egy gyermek.

Gyakoriak voltak a vadászatok nálunk, ilyenkor vendégekkel telt meg a ház. Néha András egyedül is elindult néhány szolgálóval, hogy bőséges zsákmánnyal térjenek haza.

Egy ilyen alkalommal, mikor hajnalban útra kelt, a reggeli napra olyan sötét fellegeket kergetett az ég, hogy mire az ég csatornái megnyíltak, már részvétellel gondoltam férjemre, aki biztosan bőrig ázva fog előkerülni.

Aggódva bámultam az eget, mikor az oszlopos tornácról egyszerre csak egy alakra lettem figyelmes, aki sebesen kapaszkodott fel a magaslatra, amelyen udvarházunk épült. Mire az ázott szolga felért a tornácig lihegett az erőlködéstől és pihegve esedezett segítségért. A bőrös fogat, amelyen Újhelybe igyekezett Kossuth Lajos fiskális úr, a közelben első kerekét törte. A fiskális úr esedezve kér, hogy küldjek segítséget. Ha nem alkalmatlankodna, tiszteletét tenné nálunk, míg folytathatja útját. A meglepetéstől egy pillanatra megdermedtem. Micsoda ötlet! Kossuthnak is egy szerencséje van, hogy apám már beteg és nincs jelen, hogy azonnal elutasítsa. A fiskális úr egyszer régebben ugyanis így kezdett verselni:

*Éltem zajló tengerén
csak kettőt szerettem én
házam édes kebelét
S Rózsám szelíd kellemét.*

Ez önmagában még nem lett volna baj, de megpróbálta versét eljuttatni hozzám titokban. Elképzelni is nehéz a patáliát, amelyet apám csapott, mikor a piruló cseléd ügyetlen kezéből az övébe került a vers, és kiderült, hogy Kossuth rózsájának szelíd kelleme kit fed. Apus széttárta karjait, mint egy terebélyes vízparti fűz és a levelet jobb kezében lebegtetve úgy morogta maga elé: hogy mit nem merészel ez a senkiházi, az ÉN lányomnak tenné a szépet...jól megnyomva az "én" szót. Engem is elővett, tudom-e, ki ez az úr. Hogyne tudnám, látásból ismerem, mit kérdezősködik apám, Újhelyen mindenki ismer mindenkit, és a Kossuthokat nehéz is lenne kikerülni annyian vannak. Ha ilyen kiválóan tudom, hogy kicsoda az úr, akkor volt-e alkalma engem üdvözölnie -folytatta Apus emelt

hangon a vallatást. Nem volt. Nem is nagyon lesz - folytatta apám vészjósloán. Evangélikusok és nincstelenek, tett pontot az ügy végére.

Mikor Kossuth Lajos már ügyvédeskedett, apám jelzői szaporodtak vele kapcsolatban. Társult hozzájuk a szemtelenül furfangos, a nagy kártyás és a szoknyavadász is. Amilyen a mostani világ, sokra fogja még vinni, jósolta Apus

rosszallóan. Jóslata a nyár folyamán valóra válni látszott. Kossuth csillaga a kolerázadást alatt magasra ívelt. Hatásos beszédet intézett az újhelyiekhez, és pár óra alatt megszervezte a város védelmét. Hamar ellenségeket is sikerült azonban szereznie, akik megvádolták, hogy gondatlanul kezelte a Reviczky árvák örökségét, áron alul adta el borukat, és a pénz sem érkezett meg érte.

Gyorsan kellett döntenem. Megtehetem, hogy nem fogadom Kossuthot, de nem lenne barátságos gesztus. A fiskális úr poézise már rég feledésbe merült, ostobaság lenne megharagítani.

A szalonban fogadtam. Apró fiam a dajka kezéből figyelte a vendéget. Igazából most váltottam először szót Kossuthal. Dicsérte apró fiamat, köszönte a segítséget. Az idő azonban csak egyre múlt, a társalgás pedig akadozott. Megkínáltuk frissítő étellel-itallal a vendéget, amelyet hálásan el is fogadott, de csak nem jelentették, hogy kocsija indulásra készen állna. Bármennyire is jól forgatta a szót Kossuth, a témából végtére kifogytunk.

Ekkor javasoltam, hogy megmutatom neki Apus könyvtárát, amelyet Újhelyből áthozattunk annak idején, mikor Apus hozzánk költözött. Apám gyűjteménye bővelkedett ritkaságokban. A legbúszkább arra a könyvre volt, amely még I. Mátyás korában készült. A könyvet vörösrre festett kecskebőrbe kötötték, és kecses tulipánokkal díszítették. Egy egész vagyont ért. Ez volt az egyetlen könyv, amelyet Apus magával vitt Trencsínből annak idején, mikor örökre búcsút mondott a családjának.

A dajka éppen kisfiamat etette, de utasítottam, amint végez, küldje utánunk szolgálómat a könyvtárba.

A könyvtárszoba küszöbén azonban megbotlottam és térdre estem. Terebélyes ruházatom ugyan megakadályozta, hogy nagyobb bajom essen az ijedtségnél, de ahelyett, hogy zavaromban szolgálóm után kiáltottam volna elfogadtam a talán akaratlanul felém nyújtott segítő kezét - Kossuthét.

Miközben igyekeztem feltápaszkodni, észre sem vettem, hogy András jelenik meg az ajtóban és szavalni kezdi:

*Éltem zajló tengerén
csak kettőt szerettem én
házam édes kebelét
S Rózsám szelíd kellemét.*

Kossuth képe olyan vérvörösre vált, mint Mátyás corvinájának bőrkötése, pedig András még nem végzett vele: Uram, a kocsija menetre készen áll - folytatta könyörtelenül. Nem szeretnék késleltetni, bármennyire is szeretjük a poézist ebben a házban. Remélem, minél kevesebb szerencsétlenség éri a jövőben, ha felénk jár - tette hozzá, de ezt már olyan hangon, mint aki semmi kétséget nem kíván hagyni afelől, hogy Kossuth minden további szerencsétlenségét személyesen neki fogja köszönni, ha a környékünkre merészkedik. Apus Kossuth iránti ellenszenvét nyilván részletesen tálalta Andrásnak, aki e szót után rám hagyta a feladatot, hogy Kossuthot gyorsan elbúcsúztassam.

A tornácra visszatérve András a szalonban találtam. Jókedvűen dudorászott, kezében a fiúnkkal. Kiköpött apád ez a gyerek - mondta nekem. Jaj, nem hasonlít rám a fiam, de legalább nem kuruc! - tette hozzá és elmosolyodott. Kossuth soha többet nem járt a házunkban, Nagyon sokáig nem is beszélünk róla ezután.